Име на практиката:

Канал за подаване на сигнали във връзка със структурните фондове

Държава: Финландия

Категория на практиката:

- Сигнализиране за нередности

За контакт:

- Министерство на икономиката и заетостта
- Уеб сайт
- info@tem.fi
- rakennerahastot@tem.fi

Противопоставени са рисковете от измами

- Конфликт на интереси
- Тайно споразумение
- Манипулиране на разходите по проекта

Контекст и цели

Във Финландия много органи приемат и обработват сигнали за различни видове злоупотреби. Настоящото законодателство относно защитата на лица, подаващи сигнали за нередности, обаче липсва в някои аспекти, напр. при подаване на сигнали с твърдения за измама самоличността на подаващото сигнала лице не е непременно защитена. Понастоящем само няколко органа, включително полицията и данъчният орган, предлагат анонимни канали за подаване на сигнали.

Що се отнася конкретно до европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ), нямаше наличен канал за подаване на сигнали. Управляващият орган (УО) отчете необходимостта от внедряване на канал за подаване на сигнали, специфичен за измамите в ЕСИ фондовете, който предоставя възможност за анонимно подаване на сигнали, за да се насърчат хората да изкажат мнението си, без да се страхуват от последствията.

По този начин каналът за подаване на сигнали, създаден за постигане на тази цел, е насочен към широката общественост и може да се използва, ако за някого станат достояние измамни действия, свързани с проекти, финансирани от ЕСИФ. Целта на канала е да се увеличи отчитането и разкриването на случаи на измами, свързани с финансиране от ЕС.

Описание на практиката

УО добави канала за подаване на сигнали на своя уеб сайт за структурни фондове и същият започна да функционира през май 2019 г. Хората, посещаващи уеб сайта за структурни фондове, могат да намерят информация за „усилия срещу измамата“, където са изброени различни канали за подаване на сигнали, включително тези, предоставени от полицията и данъчния орган на Финландия, OLAF, Министерството на правосъдието и конкретния канал за подаване на сигнали за измама във фондове на ЕС.

УО реши да няма канал за подаване на сигнали на първа страница, за да се предотвратят неправомерните сигнали от хора, които случайно се натъкнат на тази опция. Вместо това УО иска да насърчи сигналите от лица, които целенасочено търсят канал за подаване на сигнали.

Каналът за подаване на сигнали е достъпен както на фински, така и на шведски (не е достъпен чрез английската версия на уеб страницата). Състои се от опростен формуляр, в който подаващото сигнала лице може да предостави заглавие или тема на своя сигнал, след което да опише твърдението в текстова форма.

Уеб сайтът информира подаващото сигнала лице, че сигналът е анонимен и не препоръчва разкриването на лична информация в изпратения текст. Подаденият сигнал може да се отнася до каквито и да било подозрения за злоупотреба или неправомерно поведение, свързани с програмата на структурни фондове на Финландия за периода 2014 – 2020 г. По-точно се обяснява, че сигналът може да се отнася до бенефициери или дейностите по проектите, финансирани от програмата, или органите, отговорни за изпълнението на програмата. Сигналът може да са отнася за случаи на несъответствие, подкупи, дейности, които противоречат на законодателството или условията за финансиране, или финансови престъпления, свързани с финансовата помощ, и др. Заглавието на сигнала обаче може да бъде избрано свободно и не се ограничава до предварително зададен списък.

Освен това подаващото сигнала лице се информира, че УО обработва информацията. За твърдения, които не касаят ЕСИФ, лицето бива помолено да се свърже директно с полицията или данъчния орган.

Не е възможно да се прикачат документи и чрез формуляра не се събират лични данни (освен ако лицето не предостави лична информация в самото текстово поле). IP адресът на подаващото сигнала лице се събира като част от проследяването на посетителите на уеб сайта. Той обаче предоставя само информация за доставчика на услуги. Самоличността на дадено лице се разкрива само на полицията в случай на наказателно разследване, а не на служителите на УО.

Каналът за подаване на сигнали е свързан с поща в УО, която редовно се проверява от служителите на УО. Когато се получи дадено твърдение, то се оценява от група специализирани служители в УО, които решават дали има необходимост от разследване, или други видове коригиращи мерки. При съмнение за измама сигналът се предава на полицията. УО също така преценява дали подаденият сигнал има за цел

само да навреди на някого, т.е. недобросъвестно изявление без доказателство. В този случай сигналът не се разследва.

Служителите на УО са преминали специално обучение за предотвратяване на измами с оглед на своята роля. Персоналът, отговорен за разглеждането на обвинения, включва и хора с правен опит в съответните области.

Развитието на канала не създаде значителни разходи за УО и беше включено в бюджета за дизайна на уеб сайта им. Поддръжката не води до допълнителни разходи, тъй като е част от редовните контролни и одиторски дейности на УО. Понастоящем УО не публикува никакви отчети за броя на получените твърдения или резултатите от разследванията.

Каналът за подаване на сигнали редовно включва обучения за междинни звена. През 2019 г. УО организира кампания за повишаване на осведомеността, по време на която видеоклипове и публикации за измами и предотвратяване на измами се споделят в социалните медии в продължение на една седмица. Каналът за подаване на сигнали също е рекламиран чрез тази кампания.

Уникални характеристики

Каналът за подаване на сигнали предлага анонимно подаване на сигнали специално за случаи, свързани със средства от ЕСИ във Финландия, и сигналите се обработват директно от УО.

Резултати и постижения

От старта си през май 2019 г. каналът получи общо 4 сигнала, свързани с разходите за труд и конфликтите на интереси.

3 от тях бяха свързани със специфични проекти и съответно бяха разследвани. Едно дело е приключено и му е позволено да определи средствата – предмет на измама, които ще бъдат възстановени. Останалите две дела продължават в момента.

Ключови фактори за успех

- **Директен достъп до уеб сайта на ЕСИФ във Финландия**
- **Лесно и бързо внедряване като допълнение към съществуващия уеб сайт за ЕСИФ**
- **Лесен и бърз процес на подаване на сигнали посредством обикновено текстово поле**
- **Анонимност на подаващото сигнала лице**

Възникнали предизвикателства и взети поуки

Примерът на Финландия показва, че предлагането на опция за подаване на сигнали на измама не изисква непременно значителна инвестиция. Въпреки че не създава никакви допълнителни разходи за УО, той позволява да се разследват случаи на измами, които в противен случай биха могли да останат незабелязани.

Потенциал за прехвърляемостта

Добавянето на опростен канал за подаване на сигнали на уеб сайта на УО може лесно да бъде копирано от други държави.

Въпреки това в зависимост от правния контекст анонимното подаване на сигнали може да не бъде разрешено и трябва да се вземат конкретни мерки за защита на самоличността на лицето и предотвратяване на евентуални ответни действия.